HUMAANIA PÄIHDEPOLITIIKKAA RY:N LAUSUNTO KANNABIS LAILLISEKSI, SÄÄNNELLYKSI JA VEROLLE -KANSALAISALOITTEESEEN

Humaania päihdepolitiikkaa ry kiittää Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua parhaillaan käsittelyssä olevasta kannabis-kansalaisaloitteesta.

Kannatamme kansalaisaloitteen sisältöjä.

Jo pitkään on ollut selvää, että rankaiseva päihdepolitiikka on sekä tehotonta että haitallista. Useat asiantuntijatahot niin Suomessa kuin muualla maailmassa, YK mukaan lukien,[1] ovat ihmisoikeuksien ja kansanterveyden edistämisen nimissä suositelleet dekriminalisoimaan huumeiden käytön ja pienten määrien hallussapitoa[2]. Samoin YK:n oikeutta terveyteen käsittelevä erityisraportoija on kehottanut valtioita kehittämään vastuullisia, yhtenäisiä ja näyttöön perustuvia huumepolitiikan säädöksiä.

Kannabiksen laillinen sääntely on jo tapahtunut useassa maassa. Uruguay, Kanada, yli puolet Yhdysvaltojen osavaltioista[3], Thaimaa, ja EU-maat kuten Saksa, Espanja, Alankomaat, Tšekki, Sveitsi, Malta ja Luxemburg ovat muuttaneet tai ilmoittaneet muuttavansa kannabiksen aikuiskäyttöä koskevaa lainsäädäntöään.[4] Erityisesti Saksan uuden vuonna 2024 säädetyn kannabislain on esitetty merkitsevän uuden aikakauden alkua kannabispolitiikalle Euroopassa.[5]

Mielestämme **ensisijaista olisi luopua kaikkien päihteiden käytön rangaistavuudesta**, sillä nykylinja paitsi syrjäyttää huumeita käyttäviä ihmisiä, myös haittaa uusien päihdetyön menetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Kannabiksenkin kohdalla tärkeintä on aluksi luopua käyttörikoksesta, mutta Humaania päihdepolitiikkaa ry suhtautuu myönteisesti myös kansalaisaloitteen pidemmälle vietyihin ehdotuksiin kannabiksen laillistamisesta, sääntelystä ja verotuksesta.

Nykyään **laiton kannabis on täysin laadunvalvonnan, ikärajojen ja muun sääntelyn ulottumattomissa**, mikä lisää myös kannabiksen saatavuutta alaikäisille. Kannabiksen laittomuus altistaa nuoret myös vaarallisemmille laittomille päihteille. Lisäksi laittomuuden aikaansaama tuotannon piilottelu on johtanut huomattavasti vahvempiin lajikkeisiin. **Laittomuuden vuoksi ihmiset, varsinkaan nuoret,[6] eivät liioin aina uskalla hakea ajoissa apua** mahdollisesti kokemiinsa päihdehaittoihin, joita kannabiksenkin kohdalla esiintyy.

---

[1] UNOCD (2023) https://www.unodc.org/res/un-common-position-drugs/index_html/2315371E-eBook.pdf

[2] Civil Society Forum on Drugs in the EU (2024) http://www.civilsocietyforumondrugs.eu/position-paper-on-decriminalisation/

[3] National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2024). Cannabis Policy Impacts Public Health and Health Equity. The National Academies Press. https://doi.org/10.17226/27766

[4] European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2023). *Cannabis laws in Europe: questions and answers for policymaking*. Publications Office of the European Union. https://data.europa.eu/doi/10.2810/151113

[5] Manthey, J., Rehm, J., & Verthein, U. (2024). Germany's cannabis act: a catalyst for European drug policy reform? *The Lancet Regional Health. Europe*, *42*, 100929–100929. https://doi.org/10.1016/j.lanepe.2024.100929

[6] Holma, P., Kuusela, T. & Linna, S. (2021). 'Kokemus oli niin ahdistava, etten ole jatkanut avun hakua': kannabista käyttävien nuorten kokemuksia helsingin sosiaali- ja terveyspalveluista. Diakonia, opinnäytetyö, https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021112221100

Kannabis on käytetyin laitoin päihde, ja noin 30% suomalaisista 15-69-vuotiaista on joskus elämänsä aikana käyttänyt kannabista.[7] Tällä hetkellä sen ympärillä pyörivät suuret rahavirrat ovat täysin rikollisorganisaatioiden käsissä. Kannabiksen laillistamisella voitaisiin tehdä merkittävää haittaa rikollisjärjestöjen rahoitukseen ja toimintamahdollisuuksiin. Vuonna 2023 YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto suositteli valtioille sääntelyjärjestelmän kehittämistä huumeiden laillista saatavuutta varten sekä ottamaan laittomat huumemarkkinat vastuullisen sääntelyn avulla hallintaan laittomasta kaupasta, rikollisuudesta ja väkivallasta johtuvien haittojen vähentämiseksi ja rikollisesta toiminnasta saatavien voittojen poistamiseksi. **Laillisesti säännellystä kannabiksesta saatavia verotuottoja puolestaan voitaisiin käyttää ehkäisevään ja haittoja vähentävään päihdetyöhön sekä päihdehoitoon ja -kuntoutukseen.**

Kannabiksen lääkekäyttö on ollut Suomessa laillista jo vuodesta 2008. Kuten aloitteen tekijät tuovat ilmi, yleinen huumausaineiden kieltolaki on kuitenkin aiheuttanut tilanteen, jossa lääkärit eivät uskalla tai voi määrätä lääkettä sitä tarvitseville tai siitä hyötyville potilaille. Sen sijaan lähes aina määrätään vahvempia opioideja, joiden riippuvuuspontentiaali on huomattavasti suurempi, ja joiden väärinkäyttö voi aiheuttaa kuolemantapauksia, toisin kuin kannabis. Globaalista trendistä poiketen kannabisreseptien määrä Suomessa on vähentynyt viime vuosina. [8] [9] [10] Näin potilaat ovat pakotettuja hankkimaan lääkettään laittomilta markkinoilta tai kasvattamaan kannabista kotonaan, jolloin he syyllistyvät rikokseen, josta voi enimmillään saada kaksi vuotta vankeutta. Kannabista lääkinnällisesti käyttäviä ihmisiä oli Suomessa THL:n vuoden 2017 tehdyn arvion mukaan 2000-5000.[11] Tämä luku on todennäköisesti kannabiksen yleistyvän käytön johdosta kasvanut huomattavasti. Tanskassa lääkekannabisreseptejä oli vuonna 2023 yli 8800 kun Suomessa niitä on tällä hetkellä alle 100.

Lääkinnällisiä motiiveja kannabiksen käyttöön on raportoitu kannabista itse kasvattavien suomalaisten keskuudessa. Sairausdiagnoosin saaneista valtaosalle ei ollut määrätty lääkekannabisreseptiä tai he eivät edes olleet keskustelleet siitä lääkärinsä kanssa. Niiden ihmisten osuus, jotka eivät keskustelleet kannabiksen käytöstä lääkärinsä kanssa, oli kansainvälisessä tutkimuksessa Suomessa korkein verrattuna muihin maihin. Tutkijoiden mukaan syynä tähän on Suomen tiukka huumepolitiikka.[12] [13]

---

[7] Karjalainen, K. (2023). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022. Raportti No. 12/2023, THL, https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-632-2

[8] Maukonen, S. (2023). Lääkekannabistilanne Suomessa 2022: Katsaus Suomen lääkekannabistilanteeseen ja vuosien 2006–2022 tapahtumiin. Pro Gradu, Centria https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202303133458

[9] Vihervaara, M. & Hupli, A. (2021). *Lääkekannabis: tiedettä ja tosielämän tarinoita*. Basam Books.

[10] Honkasalo, V. (2022) Kirjallinen kysymyslääkekannabisreseptien määräämisestä https://www.eduskunta.fi/pdf/KK+366/2022+vp?lang=fi

[11] Hakkarainen, P. & Karjalainen, K. (2017). Pilvee, pilvee. Kannabiksen käyttötavat, käyttäjät ja poliittiset mielipiteet. *Yhteiskuntapolitiikka, 82*(1), 19–32. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201702151657

[12] Hakkarainen ym. (2015). Growing medicine: Small-scale cannabis cultivation for medical purposes in six different countries. *The International Journal of Drug Policy*, *26*(3), 250–256. https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2014.07.005

[13] Hakkarainen ym. (2019). Examining the blurred boundaries between medical and recreational cannabis - results from an international study of small-scale cannabis cultivators. *Drugs: Education, Prevention & Policy*, *26*(3), 250–258. https://doi.org/10.1080/09687637.2017.1411888

Tästäkin johtuen kannabiksen laillistaminen ja varsinkin kannabiksen omatarveviljely ikärajoin voisi helpottaa monen sairaudesta kärsivän suomalaisen aikuisen tilaa, kuten aloitteen tekijät tuovat esille. Kannabis on käyttötarkoituksiltaan muutoinkin monipuolinen ja vuoroviljelyyn soveltuva maatalouskasvi, jonka laillinen sääntely voisi tuoda Suomeen myös uusia elinkeinoelämän mahdollisuuksia sekä työpaikkoja.

On tärkeää hahmottaa, että ehdotukset dekriminalisaatiosta, laillistamisesta ja sääntelystä eivät merkitse kannabiksen haittojen kiistämistä tai vähättelyä. Ehdotuksia ei liioin tulisi mieltää kannabiksen vapauttamiseksi, vaan pikemminkin kannabiksen ottamiseksi kontrolliin. **Nykyään kannabis on ilman ikärajoja ja laadunvalvontaa vapaammin saatavilla kuin kansalaisaloitteen tavoittelemassa tilanteessa.**

Vaikka huumeiden laillinen sääntely ja kontrollointi on järkevintä aloittaa kannabiksesta, mielestämme olisi syytä selvittää myös muiden toistaiseksi laittomaksi luokiteltujen päihteiden laillista sääntelyä turvallisemman tarjonnan aikaansaamiseksi (ns. safe supply). Aiheesta on käyty keskustelua varsinkin opioidien[14] ja stimulanttien[15] osalta yhtenä ratkaisuna Pohjois-Amerikan yliannostuskuolemiin. Huumemarkkinoiden antaminen rikollisten käsiin on näkemyksemme mukaan eettisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestämätöntä. Kieltolaki ei ole millään tavoin toimiva ratkaisu yksilöllisten tai yhteiskunnallisten huumehaittojen hoitamiseen.

Helsingissä 30.3.2025
Humaania päihdepolitiikkaa ry:n puolesta

Miina Kajos
kajos@iki.fi; p. 0503383204

---

[14] Ivsins, Boyd, Beletsk & McNeil (2020) Tackling the overdose crisis: The role of safe supply, International Journal of Drug Policy,80,102769 https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2020.102769
[15] Fleming, T., ym. (2020) Stimulant safe supply: a potential opportunity to respond to the overdose epidemic. *Harm Reduct J* **17**, 6 . https://doi.org/10.1186/s12954-019-0351-1